

**MANZARA JANRIDA RANGLAR BILAN BOG'LIQ HOLDA
TASVIRLASHNING O'ZIGA HOSLIGI.**

Nomozova Minavvar Muzaffarjon qizi
Namangan davlat unversiteti Pedagogika
fakulteti Dastgohli rangtasvir 4 kurs talabasi
[*lochinbek609@gmail.com*](mailto:lochinbek609@gmail.com)

Annotatsiya: Peyzaj har doim rassomlar uchun eng mashhur mavzulardan biri bo'lgan. Ular rasm chizish va chizish qobiliyatlarini rivojlantirishning ajoyib usuli. Siz boshlang'ich yoki tajribali rassom bo'lasizmi, landshaftlarni chizish yoki bo'yash jarayoni ham qiyin, ham foydali bo'lishi mumkin. Ushbu keng qamrovli qo'llanmada biz sizni boshidan oxirigacha peyzaj rasmini yoki chizmasini yaratishga yordam beradigan bir necha oson qadamlardan o'tkazamiz. Talabar tasviriy san'atda milliy mavzulardagi kartinalarni tasvirlashda manzara janri bilan bog'liq turli yo'nalishida kompozitsiya tuzishda qonun qoidalar asosida tugallangan asar yaratishda e'tibor qarartib, milliy mavzulardagi o'ziga xos asar yaratish, mustahkamlash nazarda tutilgan. Bunda ijodkor qaysi holatni aks ettirishini istagini va qay darajada mahorat bilan tasvirlagani muhimdir.

Kalit so'zlar: kompozitsiya, ritm, simmetriya, assimetriya, rang, kompozitsion mazmun, perspektiva, havo uyg'unligi, polotno, sujet, markaz, interyer, eksteryer, kontrastlik qonuni.

Kirish: Peyzajni boshlashdan oldin, asosiy narsalarni tushunish muhimdir. Bunga kompozitsiya, istiqbol, yorug'lik va rangni tushunish kabi narsalar kiradi.

Har qanday rasm yoki chizmada kompozitsiya juda muhim va har qanday san'at asarini qanday tasvirlashni tushunish haqiqatan ham katta o'zgarishlarga olib kelishi mumkin bo'lgan narsadir. Perspektiv ob'ektlarning sahnada qanday paydo bo'lishini anglatadi. Bu har qanday landshaft rasmining asosiy qismidir. Voqea joyidagi ob'ektlarning o'lchami va joylashuvi sizning rasmlaringiz va chizmalarigizdagi chuqurlik va masofa illyuziyasini yaratishi mumkin va boshqalarni bir-biriga o'xshash narsalarni joylashtirish ba'zi narsalarni oldinga, boshqalarni esa fonga chuqurroq suradi.

Yoritish - bu landshaft chizish va bo'yashning yana bir muhim jihati. Bu sizning rasmingizning umumiy kayfiyati va atmosferasiga katta ta'sir ko'rsatishi mumkin. Kunning vaqti, ob-havo sharoiti va quyosh yoki oy kabi boshqa yorug'lik manbalari haqida o'ylab ko'ring. Agar bu shahar manzarasi bo'lsa, sizda bir nechta yorug'lik manbalari bo'lishi mumkin va bularning barchasi qanday ta'sir qilishini hisobga olishingiz kerak. Har bir rassom avvalo, natura asosida ishlab naturalizmni, borliqdan

haqqoniy ishlab realizm uslubini to'liq o'zlashtirib olishi zarur. Shularni mukammal o'zlashtirib olganidan keyingina, u o'ziga xos uslubda ishlashga o'tishi, o'z yo'lini topib oladi.

Manzara - rasmning nisbatan yosh janri. Asrlar davomida tabiat tasvirlari faqat qahramonlarning yashash joyining tasviri sifatida, piktogramma uchun bezak sifatida, keyinchalik - janr sahnalari va portretlar uchun chizilgan.

Asta-sekin, chiziqli va havo istiqbollari, chiaroscuro, proporsionallik, umumiy kompozitsiya, rang, tasvir reliefi, tabiiy ko'rinishlar haqidagi ilmiy va eksperimental bilimlarning rivojlanishi bilan dastlab syujet kompozitsiyasining teng huquqli a'zosi bo'lib, so'ngra tasvirning markaziy predmetiga aylandi.

Va nihoyat, rang manzara chizishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bundan tashqari, rasm va chizmalarigizda chuqurlik yaratish uchun ham foydalanish mumkin, ammo bu narsa ko'proq narsani amalga oshishni talab etadi. Bu landshaftdagi fokusli ob'ektlarga qiziqish qo'shishi va atmosfera va kayfiyatni yaratishga yordam beradi. Hatto birinchi bo'lib eskizsiz rasm chizadigan rassomlar uchun ham, landshaftlar bilan birinchi qadam odatda landshaft ichidagi o'lcham, joylashuv, asosiy shakllar va tuzilmalarni rejalashtirish uchun juda oddiy eskiz bo'ladi. Bunga erni osmondan ajratib turuvchi ufq chizig'i va sahnadagi tog'lar, daraxt chiziqlari va boshqa tuzilmalar kabi fokusli ob'ektlar kiradi.

San'atda har doim kundalik hayotga e'tibor berilgan. San'atdagi har bir davr rassomlar, shoirlar va musiqachilarning ongini hayajonga soladigan qandaydir alohida, umumiy obrazlar sifatida taqdim etilgan. Ammo kundalik hayot janrini tasvirlar yordamida shunchaki tasvirlab bo'lmaydi, chunki har bir rassom uchun hayot yo'li o'ziga xos tarzda ko'rinardi. Qizig'i shundaki, odamlar o'rta asrlardan beri kundalik motivlarga qiziqish bildirishgan, ammo keyin bu unchalik aniq va so'zli emas edi, chunki o'sha kunlarda gullab-yashnagan insonparvarlik yangi doiralarni o'rnatdi. Shu sababdan ham san'atda kundalik hayot janri gumanistik mazmun kasb etgan. Xo'sh, bu tendentsiya qachon paydo bo'lgan?

San'atdagi kundalik yo'nalish xalqning qanday yashashini, janr qanday qilib hech kimga ega bo'lmagan shaxsni tuzatish uchun yaratilganligini ko'rsatishga intildi. tarixiy qiymat, hodisalar. Tabiiyki, qanday keng ko'lamli qiymat haqida gapirish mumkin, agar har doim hayot bo'lsa oddiy odamlar yo'q edi katta ahamiyatga ega.

Agar siz rasm chizayotgan bo'lsangiz, rasmingizdagi fon ranglari bo'ladigan asosiy ranglarni qo'yishni boshlashingiz mumkin. Hozircha tafsilotlarga berilib ketmang. Avvalo, shuni aytish kerakki, har bir narsani o'rganish ona tabiatdan boshlanadi. Yog'bo'yoqlar va akril bo'yoqlar bilan siz ushbu dastlabki chiziqlarni qoplaysiz, lekin har doim asosiy shakllarni H yoki HB toifali qalam bilan engil eskiz qilish yaxshiroqdir. Agar kerak bo'lsa, keyinchalik osongina o'chirishingiz yoki o'zgartirishlar kiritishingiz uchun chiziqlarni juda qorong'i qilmaslik muhimdir. Har

doim istiqbol qoidalarini yodda tuting, shunda rasmdagi ob'ektlarning o'lchami va joylashuvi ushbu ob'ektlarning landshaftdagi joylashuvini aks ettiradi.

. O'zingiz yoqtirgan joylarda chizilgan asosiy shakllarni olganingizdan so'ng, qo'shimcha tafsilotlar va tekstura qo'shish vaqti keldi.

Rasmingizga soya va tekstura qo'shish uchun o'rgangan soyalash usullaridan foydalanishni boshlashingiz mumkin. Bu sizning landshaft chuqurligi va hajmini bera boshlaydi. Peyzajingizdagi ob'ektlarning shakllariga va ularning yorug'lik va soya bilan o'zaro ta'siriga e'tibor bering.

Siz o'zingizning san'atingizda kerakli chuqurlikni yaratish uchun o'zaro faoliyat lyuk, stippling va boshqa usullardan foydalanishingiz mumkin. Peyzajingizning turli qismlarining tafsilotlarini haqiqatan ham o'rganish uchun kuzatish qobiliyatingizdan foydalaning. Daraxtlar, qoyalar, suv oqimlari va landshaftdagi barcha narsalardagi barglar, yorug'likning turli sirtlarga qanday ta'sir qilishini ko'rsatishni boshlaganingizda jonlanadi. Daraxt tanasi, suv oqimlari yoki odamlar kabi rasmdagi aniq ob'ektlarning yanada qat'iy chiziqlarida bo'yashni boshlang. Ushbu ob'ektlarni qo'shsangiz, ularning o'lchami va rangi rasmda qanchalik orqada paydo bo'lishiga ta'sirini eslang.

Peyzajingizda ishlatiladigan yorug'lik va ranglar sizning rasmingiz yoki rasmlaringizda umumiy kayfiyat va atmosferani yaratishga yordam beradi. O'zingiz yaratayotgan kunning vaqti va ob-havo sharoiti haqida o'ylab ko'ring va landshaftingizga haqiqiy chuqurlik hissi berish va kerakli atmosferani yaratish uchun soya va rangdan foydalaning. Misol tariqasida, issiq va quyoshli tushlik sahnasi bulutli va bulutli kundagi bir xil sahnaga qaraganda juda boshqacha yorug'lik va ranglarga ega bo'ladi. Chuqurlik illyuziyasini yaratish uchun rang va soyadan foydalanish sizning manzarangizni jonlantiradi. Peyzaj chizmalariningiz va rasmlaringizdagi oxirgi qadam chizilgan rasmingizni takomillashtirishdir. Siz xohlamagan chiziqlar va ohanglarni olib tashlash yoki qoplash va nozik tafsilotlarni qo'shish. Bu sizga xatolarni tuzatish va kerak bo'lganda ranglar va soyalarni sozlash imkoniyatini beradi.

Xulosa: Peyzajlarni chizish va bo'yash juda qiyin. Biroq, bu bir xil darajada foydali tajriba. Amaliyot va sabr-toqat bilan har kim o'zining kuzatish qobiliyatini rivojlantirishi va ajoyib san'at asarlarini yaratishi mumkin.

Agar sizning rasmingiz va chizmalariningiz unchalik yaxshi chiqmasa, tushkunlikka tushmang. Ularning barchasi o'quv jarayonining bir qismidir.

Ba'zan rassom obrazli qo'shimchalardan (odamlar, hayvonlar) ham, asosan, nisbatan o'tkinchi syujet holatlari shaklida foydalanadi. Landshaft kompozitsiyasida esa ularga shubhasiz ikkinchi darajali ahamiyat beriladi, ko'pincha xodimlarning roli.

Rassom doimo yangi motivlar va ifoda vositalarini topish ustida ishlashi kerak. O'quvchi o'z kuchi bilan qiziqarli narsalarni topishga harakat qilishi va o'z ishida dunyo haqidagi o'z tasavvurini, tabiat taassurotini aks ettirishi kerak, bu esa eng muhim

tarbiyaviy va ijodiy vazifadir. Rassomlar o'z asarlarida hayotni qanday ko'rsalar o'shanday emas, balki undagi xarakterli ko'rinishlarni tanlab olgan hola, kerakmas ikkinchi darajali ko'rinishlarni tushurib qoldish, muhimlarini bo'rttirib ko'rsatish juda muhim. Tanishish va bo'rttirish orqali rassomlar narsa va hodisalarni kishilarning tafakkuri va hissiyotlariga samarali ta'sir ko'rsatishga erishadilar. Rassom borliqni shunchaki biladigan shaxs emas, balki u boy tasavvur va tafakkur qilish qobiliyatiga ega bo'lgan kishidir. U o'z ijodida borliqni shunchaki aks ettiribgina qolmay, balki unga asoslangan holda nimalarnidir o'ylab topadi, tasavvur etadi va to'qiydi. Eng muhimi san'at asarlari o'z mazmunida borliqni aks ettiribgina qolmasdan, u rassomning g'oyalarini ifodalaydi, uni boyitadi, shu bilan birga bunday asarlar tomoshabinga emotsional ta'sir ko'rsatish kuchiga ham egadir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Temirova, M. (2023). THE ABILITY OF THE TEACHER TO APPLY THE TECHNOLOGIES OF INDIVIDUAL WORK WHEN TEACHING STUDENTS THE LESSONS OF SKILLFUL PAINTING. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(3), 177-181.
2. Темирова, М. И. (2022). ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО И ЕГО СОДЕРЖАТЕЛЬНАЯ СУЩНОСТЬ. *Innovation: The journal of Social Sciences and Researches*, 1(2).
3. Temirova Muqaddas, & Turg'unboyeva Maftunaxon. (2023). TASVIRIY SAN'AT FANLARINI MAKTABLARDA O'QITISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10337479>
4. Temirova Muqaddas, & Nazarov Murodjon. (2023). MAHOBATLI RANGTASVIR KOMPOZITSIYASINING ZAMONAVIY USLUBLARI, SHAKLLARINI TALABALARIGA O'QITISHDA YANGICHA YONDASHUV. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10322777>
5. Tyemirova, M. I. Q. (2020). OLIY PYEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARNING NATYURMORT KOMPOZISIYASINI TUZISH VA TASVIRLASH KASBIY MAHORATLARINI TAKOMILLASHTIRISH TYEXNOLOGIYALARI. *Science and Education*, 1(7), 582-586.
6. Шарипжонов, М. Ш. (2020). Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчисининг касбий маҳоратларини такомиллаштиришда амалий машғулотларни ташкил этиш методикаси. *Молодой ученый*, (43), 351-353.
7. Шарипжонов, М., & Икромов, М. Д. (2018). TASVIRIY SAN'ATDA ANIMALIZM JANRI. *Научное знание современности*, (5), 94-96.
8. oglu Sharipjonov, M. S. OLIY PYEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARGA MUAMMOLI MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH TEXNOLOGIYALARI.
9. oglu Sharipjonov, M. S. OLIY PYEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARGA MUAMMOLI MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH TEXNOLOGIYALARI.